

POSTANOWIENIE

Dnia 4 sierpnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Igor Zgoliński

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 4 sierpnia 2021 r.,

sprawy **M. Ł.**,

w przedmiocie umorzenia postępowania i zastosowania środka zabezpieczającego,
kasacji wniesionej przez obrońcę M. Ł.

od postanowienia Sądu Okręgowego w W.

z dnia 4 listopada 2019 r., sygn. akt IX Kz (...),

utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w W. z dnia 19 września
2019 r., sygn. akt VIII K (...),

p o s t a n o w i ł :

1) oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;

2) zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz radcy prawnego T. K., Kancelaria w W., kwotę 442,80 (czterysta czterdzieści dwa i 80/100) zł, zawierającą 23% VAT, za sporządzenie i wniesienie kasacji z urzędu;

3) zwolnić M. Ł. od kosztów sądowych postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 19 września 2019 r., sygn. VIII K (...), Sąd Rejonowy w W. w sprawie M. Ł. podejrzanego o to, że:

1. w okresie od 25 stycznia 2018 r. do 2 stycznia 2019 r. w W. uporczywie nękał O. S. poprzez wielokrotne i powtarzające się nachodzenie w miejscu

pracy, namawianie do spotkań, wysyłanie aplikacją M. wiadomości oraz wykonywanie połączeń telefonicznych i wysyłanie wiadomości SMS, przy czym wzbudził u pokrzywdzonej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia i istotnie naruszył jej prywatność, tj. o czyn z art. 190a § 1 k.k.,

2. w dniu 2 stycznia 2019 r. w W. przy ul. P. stosował przemoc fizyczną wobec funkcjonariuszy Policji sierż. M. B. i asp. K. W., uniemożliwiając im czynności zatrzymania w ten sposób, że szarpał się z nimi, przepychał ich swoim ciałem, manipulował rękami w sposób uniemożliwiający założenie kajdanek oraz usiłował złapać nogi sierż. M. B. w celu przewrócenia go, tj. o czyn z art. 224 § 2 k.k.,

na podstawie art. 17 § 2 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 31 § 1 k.k. umorzył postępowanie wobec stwierdzenia, że z powodu choroby psychicznej M. Ł. nie mógł w czasie ich popełnienia rozpoznać ich znaczenia lub pokierować swoim postępowaniem; na podstawie art. 93b § 1 k.k., 93c pkt 1 k.k. i art. 93g § 1 k.k. zastosował środek zabezpieczający w postaci pobytu w zakładzie psychiatrycznym, orzekł nadto w przedmiocie stosowania środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania oraz kosztów procesu i reprezentacji podejrzanego.

Obrońca M. Ł. złożyła na to postanowienie zażalenie, w którym, w zakresie umorzenia postępowania i zastosowania środka zabezpieczającego, zarzuciła błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść polegający na uznaniu, że:

1. jedynie orzeczenie środka zabezpieczającego w postaci pobytu w zakładzie psychiatrycznym może zapobiec ponownemu popełnieniu przez podejrzanego czynu zabronionego o znacznej społecznej szkodliwości, a inne środki prawne określone w kodeksie karnym oraz innych ustawach są niewystarczające do osiągnięcia tego celu, podczas gdy również, orzeczenie środka zabezpieczającego w postaci terapii będzie spełniało wobec podejrzanego cele w zakresie zapobiegnięcia popełnieniu przez niego ponownie czynu zabronionego oraz spełni wszelkie cele postępowania leczniczego, terapeutycznego, rehabilitacyjnego i resocjalizacyjnego, a jednocześnie gdy dopiero w sytuacji niewywiązywania się przez M. Ł. z

obowiązku odbywania terapii zasadna będzie zmiana środka zabezpieczającego na jego pobyt w zakładzie psychiatrycznym;

2. zachodzi wysokie prawdopodobieństwo ponownego popełnienia przez M. Ł. czynu o znacznej społecznej szkodliwości w związku z chorobą psychiczną lub upośledzeniem umysłowym, podczas gdy Sąd w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia nie wykazał, że społeczna szkodliwość zarzucanych podejrzanemu czynów jest wyższa niż znikoma ani które z kwantyfikatorów z art. 115 § 2 k.k., określające stopień społecznej szkodliwości, znajdują zastosowanie w przypadku M. Ł. , a nadto nie wykazał związku pomiędzy prawdopodobieństwem popełnienia przestępstwa a chorobą psychiczną,

co w konsekwencji skutkowało orzeczeniem wobec M. Ł. nadmiernego środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia go w zakładzie psychiatrycznym, zamiast zastosowania terapii i elektronicznej kontroli miejsca pobytu.

Podnosząc powyższy zarzut skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez orzeczenie wobec podejrzanego ww. środka zabezpieczających.

Postanowieniem z dnia 4 listopada 2019 r., sygn. IX Kz (...), Sąd Okręgowy w W. utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie.

Od tego postanowienia kasację wniósł obrońca M. Ł., który zarzucił:

1. rażące naruszenie prawa materialnego, tj. art. 93b § 1 k.k. w zw. z art. 93g § 1 k.k. poprzez ich bezpodstawne zastosowanie w sytuacji, gdy ustalenia Sądów obu instancji praktycznie całkowicie pominęły obowiązek ustalenia czy zarzucane podejrzanemu czyny stanowiły czyny zabronione o znacznej społecznej szkodliwości, skupiając się wyłącznie na ustaleniu zaistnienia przesłanki ryzyka popełnienia w przyszłości czynu zabronionego o znacznej społecznej szkodliwości;
2. rażące naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, tj. art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 2 § 2 k.p.k., przez Sądy obu instancji, poprzez nierozważenie wszystkich istotnych okoliczności sprawy w szczególności polegające na praktycznie całkowitym

zaniechaniu obowiązku ustalenia czy zarzucane oskarżonemu czyny stanowiły czyny zabronione o znacznej społecznej szkodliwości;

3. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 94 § 1 pkt 5 k.p.k. poprzez faktyczny brak rozpatrzenia zarzutu podniesionego w punkcie 1b zażalenia obrońcy z dnia 2 października 2019 r., odnoszącego się do braku ustalenia społecznej szkodliwości zarzucanych M. Ł..

W konsekwencji skarżący wniósł o uchylenie orzeczeń Sądów obu instancji.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście bezzasadna. Choć skarżący wymienił w *petitum* kasacji trzy zarzuty, wszystkie sprowadzały się w istocie do jednego twierdzenia, a mianowicie iż nie oceniono na gruncie zarzuconych M. Ł. czynów przesłanek stopnia społecznej szkodliwości (art. 115 § 2 k.k.), do czego obligują przepisy art. 93b § 1 zd. 2 oraz art. 93g § 1 k.k. Z tego obowiązku, zdaniem autora kasacji, nie wywiązał się Sąd I instancji i pomimo, że zostało to podniesione w zażaleniu, nad kwestią tą nie pochylił się również Sąd odwoławczy. Przy czym argumentując to stanowisko skarżący wykazał się swoistą niekonsekwencją. Z jednej bowiem strony twierdził, że Sąd II instancji ten problem „przemilczał”, by w innym miejscu wskazać, że „odniósł się do kwantyfikatorów z art. 115 k.k.”, aczkolwiek nie mógł jednak przyznać zasadności rozważaniom Sądu I instancji, które w tej materii nie zostały poczynione.

Zważyć należało, że zgodnie z treścią przepisów art. 93b § 1 zd. 2 oraz art. 93g § 1 k.k. stopień szkodliwości społecznej czynów jest jednym elementem nie tylko istotnych, ale wręcz decydujących o orzeczeniu środka zabezpieczającego w postaci pobytu w zakładzie psychiatrycznym (klauzula proporcjonalności). Jego natężenie musi być znaczne i nie ulega wątpliwości, że warunek ten dotyczy zarówno czynów, których podejrzany się dopuścił, inicjując tym samym postępowanie karne, jak również czynów prognozowanych, których niebezpieczeństwo popełnienia determinuje konieczność zastosowania środka zabezpieczającego o charakterze izolacyjnym. Dlatego też obowiązkiem Sądu orzekającego w tym przedmiocie jest precyzyjne, zgodne z wytycznymi, o których

mowa w art. 115 § 2 k.k., ustalenie stopnia społecznej szkodliwości zarzucanego w konkretnej sprawie czynu.

Oceniając odpowiedniość środka zabezpieczającego Sąd I instancji wprawdzie miał ten aspekt na względzie, na co wskazuje konstatacja, że „istnieje prawdopodobieństwo popełnienia czynu o znacznej społecznej szkodliwości”, jednakże nie wyłożył szczegółowych motywów przyjętego stanowiska i nie wskazał, które z okoliczności przedmiotowo – podmiotowych o tym zaważyły. Ten mankament dostrzeżony został przez obrońcę i podniesiony w zażaleniu na postanowienie

o umorzeniu i zastosowaniu środka zabezpieczającego. Dokonując kontroli instancyjnej zaskarżonego orzeczenia Sąd odwoławczy zaaprobował pogląd Sądu I instancji w zakresie konieczności umieszczenia M. Ł. w zakładzie psychiatrycznym, charakteryzując szczegółowo te kryteria, dla których należało przyjąć, że inkryminowane zachowania były społecznie szkodliwe w stopniu znacznym.

W świetle powyższego, nawet przy podzieleniu zarzutu, że Sąd I instancji tych okoliczności dostatecznie wnikliwie nie rozważył, to zostały one niewątpliwie konwalidowane w postępowaniu odwoławczym. Jako oczywiście bezzasadne uznać stąd należało twierdzenie, że doszło do naruszenia powołanych w kasacji przepisów prawa materialnego i procesowego, w następstwie tego, że Sąd odwoławczy nie wywiązał się z ciążącego na nim zadania kontrolnego (art. 433 § 2 k.p.k.).

Kierując się powyższymi zapatrywaniami Sąd Najwyższy oddalił więc kasację w trybie art. 535 § 3 k.p.k., orzekając na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. w przedmiocie kosztów postępowania kasacyjnego.